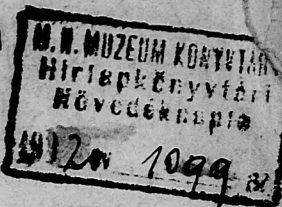

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka ... 2 " — "	páp. komornik.	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
Na štvrt' roka ... 1 " — "	Majiteľ' a vydavateľ' :	ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JÁN MOLNÁR.	Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Gróf Ferdinand Zichy

Zakladateľ kresťanskej ľudovej strany.

Napísal: Dr. Alexander *Ernszt.*

Neni to dejepis, čo ustrnutí prítomne píšeme, lež rozpomenka na daktoré vážne udalosti. Dejepis o veľavážnej dobe uhorského katolicizmu povolanejšie pero napíše pozdej.

Počas vyrovnania s Rakúskom nikto nemyslel na takú stránku, ktorá za cieľ vytýčiť si mala obranu kresťanských zásad. Celá myseľ tehdaších štátnikov vtedy obrátená bola jedine na vyrovanie. V prvom rade ústavný štát bolo treba upevniť. A keď za tých časov na mnohých miestach cudzozemska v tuhých zápasoch stál liberalizmus s katolicizmom, u nás vtedy každý vyhýbal tejto otázke; podobných zápasov čas vtedy ešte nenastal v Uhorsku.

Za Lajtou ústavný život začal sa s týmito zápasmi. Auerspergovho mešťanského ministerstva život vyplnily tieto zápasy. Reichsrát, pozostávajúci vtedy len asi z dvesto a niekoľko členov, ktorí z indirektnej volby a vôľou malého počtu mešťanských voličov spolu zasedali, zcela holdoval liberalizmu. Cirkevná politika a národná otázka panovaly tam nad všetkým. Vlny týchto zápasov prešli aj do Uhorska. Kedy-tedy aj v uhorskom sneme zavznela jedna druhá ostrá reč, ku krajinskému zápasu to ale neprišlo. Panujúca stránka bola liberálna, v liberalizme jej ale bola obozretná a mierna. Ťažké otázky konciliantným spôsobom rozluštili v každej strane. Cítili oni to, že agresivita veľké nešťastie zapríčinila by pre celú krajinu.

Konzervatívne elementy v Uhorsku po vy-

rovnání postavily sa na stanovisko pozorovania. Pred vyrovnáním zvlášte tieto tvorily sväzok medzi korunou a krajinou. Oni pripravovaly cestu k vyrovnaniu. Po vyrovnání nerobily ťažkosti stránke Deákovej. Náboženské presvedčenie ich urazené bolo za nejednej príležitosti, to však ešte nepovažovaly za casus belli, zvlášte ponač 67. stránky už pri prvých voľbách krajinských ťažké polozenie mali nadovšetko v krajoch maďarstvom obývaných.

Za času sjazdu vatikánskeho, štáty europejské jeden za druhým obrátili sa proti katolicizmu. V Rakúsku vypovedali konkordát. U nás vláda zakázala vyhlásenie uzavretí vatikánskeho sjazdu. Nemecko nachodilo sa pred kultúrnym bojom, pred kultúrkapfom. V Rakúsku Potockiho vláda od Auerspergovej vlády prevzala bojovného kultusministra Stremayera. V rokoch 70. politický liberalizmus dosiahol vrchol svojho panovania v Europe. V Uhorsku však liberalizmus bol ešte vždy obozretný a mierny. V krajinskom sneme odznievaly síce liberálne ostré reči, v skutkoch ich ale, vlády ukazovaly sa vždy ako mierne. Keď zomrel Deák, každý rozpomínal sa jedine na jeho veľké zásluhy, v katolíckych kostoloch cez desaťročie slávil jeho pamiatku, nikto sa neponosoval pre jeho liberalizmus.

Koloman Tisza počas dlhého jeho ministerpredsedníctva veľmi šikovne zaobchodil s katolíckymi. On sám nebol katolík, choval sa ale s dvojnásobnou obozretnosťou. Hovorilo sa vtedy, že nadmieru protežuje nekatolíkov, katolíci však pre to nikdy nezačali boj proti nikomu. Za obdobia Kolomana Tiszu, Uhorsko úplne opa-

noval indefferentizmus. Nevystaly aj toho následky. Tisza padol v otázke vojenskej. Aby odvrátil pozornosť od vojenských otázok, nástupcovi svojmu odporúčal cirkevnú politiku. *Takto dostala sa na povrch cirkevná politika a v Uhorsku takto povstala kresťanská ľudová strana.*

Koruna nachodila sa vtedy vo veľmi ťažkých okolnostiach. Každý vedel, že kráľ, ako pravý katolík, nesúhlasí s cirkevnou politikou. V otázkach cirkevnopolitických rozdvajili sa všetky opozicionálne stránky krajinskej snemovne. Bolo celkom isté, že snemovňa krajinských vyslancov neprekazí cirkevnú politiku vlády. Vtedy bola organizovaná opozícia snemovni veľmožov. Na čelo bojovníkov postavil sa 66 ročný gróf Ferdinand Zichy. Bojoval proti vláde a predloha cirkevnopolitických zákonov odmrštená bola v snemovni veľmožov. Z tejto predlohy aj nikdy by nebol býval zákon, keby sa tejto veci nebol zaujal kráľ. V ťažkých okolnostiach kráľ rozhodnul sa i ku tejto obeti a rozkázal ku sebe jednotlivých členov snemovne veľmožov, ktorí nesúhlasili s predlohou, takýmto spôsobom predloha cirkevnopolitických zákonov v snemovni veľmožov prijatá bola väčšinou jedného hlasu, alebo rozhodnutím predsedu.

Ukázalo sa vtedy, že v pomeroch parlamentárnych katolicizmus s pevnou istotou nemôže rátať ani na jedného činiteľa. Katolíkov podvádzajú vlády, politické stránky ich opúšťajú a v hodine boja nikto ich nebráni. Toto videl gróf Ferdinand Zichy. Preto založil stranu ľudovú, stranu to zásad kresťanských. Povedali aj hneď že je to stránka konfesionálna. Povedali aj to, že na konfesionálnu stránku neni žiadnej potreby. Tomu však neni tak. Toto neni stránka jednej konfessie. Lež je to strana kresťanského vierovyznania. Keď je istá vec, že v parlamente je toľko ľudí a toľko stránok, čo nenachodia sa na stanovisku kresťanských zásad, celkom sodepovedné a parlamentárne poňatie je teda, aby tam aj kresťanské zásady maly svoju stránku, ktorá záležitosti aj z tohoto stanoviska uvažuje a zkúma. Ktorá bráni kresťanské stanovisko a bojuje zaň a na to prítomne dosť potreby je v Uhorsku. Tak je to v cudzozemsku, tak je tomu v Uhorsku a tak to bude ešte viacej napozatým.

Grófa Ferdinanda Zichyho do kresťanskej ľudovej strany nasledovalo mnoho aristokratov.

Bola to aj celkom prirodzená vec. Veď on sám najlepšie vedel, ak hrozne veľký vplyv má aristokracia na verejný život v Uhorsku. Ostatne aj jeho priatelia v snemovni veľmožov dôverovali v jeho politike. Rokom 1898. v tomto ohľade zapríčinil krízu. V jaseňi tohože roka v snemovni krajinských vyslancov ostrý boj viedli proti Deziderovi Bánffymu. V tomto boji súčastnila sa i kresťanská ľudová strana. Kráľ pevne podporoval jeho vládu. Aristokratickí členovia kresťanskej ľudovej strany neboli spokojní s jej krajinskými vyslancami, Gróf Ferdinand Zichy nachodil sa vo veľmi ťažkom stave. Bolo to o vianociach, smutný chodil medzi nami. Nikdy som ho nevidel natoľko zroneného, ako vtedy. Prišlo mu voliť medzi starými a novými jeho priateľmi. Medzi veľmožmi a krajinskými vyslancami. *S ťažkým srdcom, lež radšej privolil, aby veľmoži vystúpili z jeho stránky, ako by bol zzhlieval ťažké zápasy krajinských vyslancov.*

Stránka jeho blížila sa k ľudu, ako aj povoláním je každej parlamentárnej stránky, aby vždy u ľudu hľadala a našla podporu a silu. Počas zimných volieb Tiszových takmer každý opustil jeho stranu a tá aj v nikom inom nedôverovala iba v ľudu. Nedarmo aj dôverovali sme v ľudu. Strana naša sosilnená vyšla z volieb. Zvíťazila koalícia a syn Ferdinanda Zichyho stal sa ministrom okolo osobnosti kráľa. Gróf Ferdinand Zichy vtedy mal už 78 rokov.

Vláda z koalície utvorená nevedela rozriešiť vojenské otázky a zažakovala. Volby roku 1910. nedaly pravdu mužom koalície. Koalizované stránky oslábly, podobne oslábila i kresťanská ľudová strana. Mnohí predpovedali i celkovne jej rozpadnutie. Mnohí zúfali. Mnohí hľadali príčiny porážky a nemohli ich naistiť. Mnohí opustili Ferdinanda Zichyho. Zúfať ale nemožno. Neslobodno ani teraz pri odumretí Ferdinanda Zichyho. Kresťanská ľudová strana neni stranou Ferdinanda Zichyho, ľudová strana je stranou kresťanských zásad, otázkou kresťanskej kultúry.

Liberalizmus z jednej stránky aj prítomne je obozretný a mierny, z druhej stránky však vo verejnom živote Uhorska panujú verejnoprávne otázky, pó krajine ale, von z parlamentu nasledovníci kresťanských zásad nemajú znáť ani obozretnosti ani miernosti. Prítomne pra-

cujú na utvorení všeobecného volebného práva a strana kresťanských zásad v tomto okamžení je dôležitejšia, ako bola bárstedy. Ferdinanda Zichyho niet viacej, s tým povedomím zatvoril on svoje oči, že dnes v Uhorsku náboženského presvedčenia ľudia zcela ináč vystupujú na dejšie, ako vtedy, keď on zástavu rozvinul.

Miloval svojich ľudí, čo s ním bojovali a jeho ľudia nikdy ho nezabudnú. On mohutný veľmož, zástavník, priateľ kráľov, priateľom bol svojich spolubojovníkov, choval sa ku ním ako brat, nemal pred nimi žiadneho tajomstva. Ako on, nikto nemohol byť väčším demokratom. Jeho verní, na nový rok dostavili sa pred ním. To bol rodinný sviatok strany. Skvostne a múdre rečnil pred nimi. Vtedy nám veľmi bolo ľúto, že neni členom krajinského snemu. V jeho rečiach uchvátil ho zápal, prednášky jeho byly ohnivé, markantné, najoduševnenejšie ale, keď dal výrazu jeho skalopevnej viery. A ako rečnil tak aj žil. Bol on svätý!

Mnoho, nesmierne mnoho obetoval za verejné záležitosti. Katolicizmus Uhorska nikdy za to nemôže sa odslúžiť jeho rodine.

Väčšie ale ako jeho obeť bolo jeho osobné ustávanie. Šesťdesiat rokov mal, keď rozvinul zástavu kresťanskej ľudovej strany a rok za tým pustil sa do volebných bojov a to s takým ohňom, ako nikto iný. Na bojište postavil 91 kandidátov, deň po deň cestoval, rečnil a orgavizoval vzdor jeho 67 rokov.

Všetko toto robil za Boha a náboženské jeho presvedčenie. V čase nezdarov netrtil ducha, nikdy nevyriekol slova pochybného.

Vždy pevne veril a dúfal v Boha.

Pamiatka grófa Ferdinanda Zichyho.

Čo bol gróf Ferdinand Zichy nielen katolíkom Uhorska, lež celému svetu katolíckemu, toho zrejmým dôkazom je ten výraz, sústrasti, ktorý grófovi Aladárovi Zichymu nad odumretím jeho milovaného otca, nasledujúcim telegramom vyslovil dal svätý otec

Pápež Pius X.

Svätý otec s úprimnou a hlbokou bolesťou prijal smutný chýr o smrti vítečného a vysoko

váženého otca vašeho. Na v Pánu zosnulého horlivost o katolíckej záležitosti, na jeho oddanosť ku svätej Stolicy, vždy s povďačnosťou a čule rozpomínať sa bude jeho Svätost a keď vyslovuje sústrasť svoju, modlí sa za dušu zvečnelého a znakom posilňujúcej milosti božskej všetkým pokrevným zosnulého posielala pozhnanie apoštolské. K sústrasti svätého otca i ja pripojujem moju najhlbšiu sústrasť osobnú.

Mery Del Val, kardinál.

Slávnostná sv. omša.

Kardinál knieža primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský Klaudius Vaszary nariadil, aby za dušné spasenie vodcu katolíkov Uhorska grófa Ferdinanda Zichyho v tridsiaty deň jeho odumretia 24. januára v korunovačnom chráme kráľa Mateja v Budíne, odbavované bolo slávnostné requiem.

Memorandum

Katolíckej Ľudovej Jednoty

v záležitosti volebnej reformy.

Komu treba dať volebné právo?

Pri parlamentárnej správe krajiny volebné právo ako základ složenia parlamentu, týka sa i bytnosti samého štátu. To je tiež prirodzená vec, že ohľadom na systém zastupiteľstva ľudu na tom máme byť, aby každý plnoletý, bezúhonný občan štátu jeho hlasom vplývať mohol na správu krajiny. Štátnici následkom toho, pri utvorení volebného práva stojá pred tou veľkou úlohou, aby právo štátnych občanov z myšlienky parlamentarizmu vyplývajúce, v súvislosti bolo so životnými záujmami a cieľami štátu. Štátnici pri tom vždy riadia sa dľa skutočných sociálnych a kulturálnych pomerov krajinského obyvateľstva. Preto ajprítomne pri utvorení zákona volebného práva, ako zásadu, ktorej treba sa držať, považujeme to, aby na život krajinského obyvateľstva a štátu tak rozhodne vplývajúca reforma táto, parlamentárne spravovaného, sjednoteného krajinského obyvateľstva zabezpečila zdravý vývin, tak sociálny ako aj kulturálny.

My sme preto tej mienky, aby volebné právo dané bolo uhorského štátu každému občanovi,

ktorý zaplnil 24. rok života, nestojí vo verejnej službe nesrovnávajúcej sa s volebným právom alebo z volebného oprávnenia neni vytvorený.

Asíce: 1. Ktorý platí rovnú štátnu daň,

2. ktorý skutočnej vojanskej povinnosti zadosť učiniť a od dvoch rokov býva na jednom mieste,

3. ktorý stredné alebo podobného rangu školy odbavil,

4. ktorý udržiava rodinu, vyplnil 30. rok a od dvoch rokov stále býva na jednom mieste,

5. ktorý má robotnícku alebo služobnú knižku a u jedného zamestnavateľa od troch rokov stále je zamestnaný.

Volebného práva ale nemajú tí, ktorí nachodia sa v skutočnej službe vojanskej, policajnej a žandárskej.

Dôvody.

1. V prvom rade do povahy môžu prísť tí, čo platia rovnú štátnu daň. Volebné právo viazať k jednému druhu dane alebo k istej položke odanenia, neni vec spravodlivá. Prítomne tiež jedna čiastka voličov na základe minimálneho cenzu vpísaná je do volebných lajstrov, keď je teda reč o rozšírení volebného práva, zcela spravodlivá vec je, aby tí, čo snášajú rovné farchy, v najprvom rade vpísaní boli do volebných menoslovov.

2. Skutočná vojanská služba je vlastne daň krve, ktorú patričný platí štátu.

3. Odbavenie stredných škôl preto žiadame do zákona vziať ako základ volebného práva, bo takej vzdelanosti občana vplývanie na verejnú správu, zabezpečiť chceme aj v nedostatku iného právneho základu.

4. S udržiavateľmi rodín žiadame tiež, aby pri postavenom obmedzení volebného práva slušne sa zachádzalo, bo udržiavatelia rodín, riadne najistejší podporovatelia sú spoločnosti.

5. V prítomných pomeroch našich sociálnych ohľad treba nám brať i na veľkého počtu triedu robotnícku, zvlášte ale na tú jej čiastku, ktorá cez dlhší čas zamestnaná je na jednom mieste.

Aké má byť volebné právo?

Volebné právo má byť:

1. bezprostredné,

2. rovné,

3. v mestách tajné, po dedinách verejné,

4. prevádzkať sa má po obciach,

5. nutné.

Tieto požiadavky podporujeme nasledujúcimi dôvodami:

1. V ústavnom živote našom, volebné právo aj posiaľ prevádzali sme bezprostredne, iné pokračovanie znamenalo by postupovanie na zadok.

2. V otázke rovnosti volebného práva aj posiaľ pridržali sme sa podobného pokračovania.

6. V otázke tajnosti ale žiadame dvojaké prevádzanie. To síce zdá sa byť nápadným, predsa však je to zcela prirodzená vec. Je ináč pravda, že tajné volebné právo najviacej zodpovedá požiadavke slobodného hlasovania, spolu ale nedá sa zapierať, že to príležitosť zavdá ku zneužívaniu. V mestách, kde sotva predchádzajú analfabeti a zneužívania s tajným hlasovaním ľakho sa dajú prekaziť, odporúčame tajné hlasovanie. Po obciach ale nech sa podrží verejné hlasovanie slovom. Zčiatky preto, že nevidíme dostatočného spôsobu k prekazeniu zneužívania a zčiatky preto, že analfabeti vo veľkom počte bývajú vonku po dedinách; je to teda doprosta protímluva, aby analfabeti, teda ľudia čo nevedia písať, hlasovali s písanými cedulami. Keď to ale na čase bude, vtedy žiadať treba stejné, tajné prevádzanie volebného práva.

4. Volebné právo napozatým nech sa prevádza po obciach, bo to neni k prevedeniu, cieľom volby koncentrovať obrovské tábory.

5. Konečne žiadame, aby oddanie volebného hlasu na každého voliča bolo nutné, bo takým spôsobom k hlasovaniu oprávnený, menej bude hľadať na vlastné osobné záujmy, keď v každom ohľade nútený bude k prevádzaniu svojho volebného práva.

(Dokončenie nasleduje.)

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krešťan». «Krešťan» už cez XVIII. osemnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krešťan číta a predpláca len «Krešťana».

Z nitrianskej.

Hrozne zlý chýr malo volakedy Nitriansko, bo človek nečul o ňom nič dobrého a spravodlivosť a pravda stály v ňom na krivej nohe. Že prečo prišlo Nitriansko do tak zlého chýru, na to vedel by nám odpovedať nestranný a vecný dejepisec, ktorý by verne naznačil všetky tie veci, aké v Nitriansku páchaly sa povedzme, behom 30 rokov a ktorých povôdcami boli stoliční páni. Hej, ohromnú nadvládu mali títo páni. Neraz boli mocnejšími, ako sám minister, veď nie zákon im predpisoval, lež oni vynášali zákony sami pre seba a pre ľud, s ktorým častokrát tyransky zachodili.

Pamätajme na dobu starého Tiszu, čo sa vtedy dialo v nitrianskej. Násilnický systém tohoto tyrana vychoval tých chýrnych nitrianskych bašikov a huligánov, ktorým dovolené bolo zákon šliapať a úradovať tak, ako to sodpovedalo pohodliu a ich dobrej vôli. Starý Tisza sa pomínul, lež systém jeho jestvoval i na ďalej v Nitriansku. Keď aj bolo znať maličkú zmenu, pod Bánffyho režimom ožilo všetko a tuším nitrianskí páni najlepšie boli spokojní s Bánffyho hrúzovládou. Veď kto by im bol dovolil páchať také zbojstvo, akého sa dopustili pri voľbe včulajšieho ministra osvetu, grófa Jána Zichyho? Hej netrúfal tento pánko v tom čase, že sa zliberálci, aby obdržal ministerstvo.

Počas koalície nitrianskí páni boli dosť krotkí. Ako by nie, Veď sa pripojili ku grófovi Andrássymu a ostali ústavnými, čo má ten význam, že brániť a hájiť budú ústavu a že sa nedopustia nezákonnosti. Aj ako-tak zadržali tento ich slub. Prišiel ale Héderváry. Hneď vznikla strana národnej práce. Znovu ožil liberalizmus a s nim celé švihárstvo. Nitrianskí stoličiari ukázali chrbát Andrássymu, zavesili na klinec ústavnosť a pri vyslaneckých voľbách ukázali, že žije v nich duch tiso vský a že nezabudli na bánfické figle.

Pýtame sa, prečo to bolo? Prečo sa nesmie uplatniť slobodná vôľa občanov pri voľbách? Prečo zákony častokrát ostávajú iba pisanou milosťou? Prečo udusia spoločenský alebo politický pohyb brutalitou? To sa nedá pochopiť v dobe slobody.

Nuž a či hádam vymrel už v nitrianskej duch nebohého Tiszu?

Nie docela.

Tu hľa príklady. Minulého roku prišiel istý slúžny do vrbovskej banky a shabal tam vkladné knižočky, Že vraj tá banka prijala na nevlastecký cieľ sosbierané peniaze. Prosím, kde je zákon, ktorý predpisuje peňažným ústavom, aké vklady smú prijívať? Kde je ten zákon, ktorý právo dá slúžnovcom vraziť do Wertheimky peňažného ústavu a shabat v nej vlastnosť ani nie toho ústavu, lež súkromnej osoby? Podobné zbojníctvo nestalo sa na svete iba v nitrianskej. Čo je to? Spravedlivosť a či banffianizmus?

Druhý príklad. Dvaja učitelia jedny novinky pre deti rozširovali medzi školákmi. Tu zrazu notár chce si nadobudnúť zásluh, udal učiteľov. Nariadili vyšetovanie, učiteľov oznámili u ministra a ten vyzdvihol ich z úradu. Prečo? Začo? Čo nebezpečného obsahujú pre deti písané novinky? Veď v Uhorsku vychádzajú aj socialdemokratické, anarchistické a iné nebezpečné noviny a vrchnosť to nehatí. Hja, to je iné, to ešte podporujú v nitrianskej.

Vela príkladov by sa dalo uviesť ku označeniu nitrianskych pomerov, načo ale unovať čitateľov? Zlú zelinu ľazko je vykoreniť najmä vtedy, keď ju z vrchu polievajú.

Khuen-Héderváry je ten zahradník, ktorý aj burinu rád vidí vo svojom sade.

Spravedlivosť, kde je tvoje kráľovstvo?

Nitran.

Ochrana zdravia.

S novým rokom treba nielen dobré zdravie priať jedon druhému, lež aj radu dať, ako sa ono má udržať a ochroňovať.

Dobré zdravie je najdôležitejšia potreba a najväčší poklad každého človeka a sotva môže byť taká obeť, ktorú by nebolo hodno priniesť, aby človek a jeho rodina ostala zdravá. Lebo neberme do ohľadu len tie utrpenia, ktoré sú s nemocou spojené, nielen tie nesmierne žiale, ktoré cítime, keď volaktorého milého člena svojej rodiny ztratíme. Aj to máme brať do povahy, že o kolko viac stojí udržanie nemocného človeka, ako človeka zdravého, ale zvlášte aj

to, že kolkú škodu trpí taká rodina, ktorej ináč práceschopný člen leži v posteli, nemôže v posteli, nevládze pomáhať pri nadobývaní každodenného chleba, lebo veď je i sám na opateru odkázaný.

Aj to je už dávno dokázané, že chorľavý človek bude mať biedne diety, ktoré kedysi v práci nebudú vstave závodíť s dietkami zdravých ľudí a ako sa život z roka na rok vždy ťažším stáva, čo dial tým silnejší ľudia budú potrební na každom poli, aby vedeli zápasíť s ťažkosťami tohoto života. Slabšieho robotníka všade bude vytískaf silnejší, lebo každý zamestnávateľ bude hľadať takého robotníka, ktorý má viac sily a kto je slabý, ten bude vytisnutý a to mnohokrát ani nie zo svojej, ale z viny svojich rodičov.

A jako zdravie alebo choroba jednotlivých členov v rodine môže byť príčinou dobrobytu, alebo chudoby patričnej rodiny. práve tak môže byť a je podmienkou blahobytu celého národa to, aby jeho členovia boli zdraví, totižto práceschopní a aby zo svojho mladého pokolenia vedeli vychovať bohobojných, usilovných a dobrých pracovníkov. Ale naproti tomu aj ten najbohatší národ schudobnie, jestli ho nejaká choroba preriedi, jestli sa prirodzeným spôsobom nerozmnožuje na dietkach a ak sa aj rozmnožuje, jestli malé deti nemožno vychovať; lebo v takomto páde pracovnej sily bude menej a to je veru rozhodné na úkor blahobytu národa.

Dávno nahliadli toto už tak jednotlivci ako aj cele národy, Dávno je to dokázané, že neni dostatočné chorobu len vtedy liečiť, keď je už tu, ale radšej na to sa treba usilovať, aby rozumným spôsobom života a primeranými poriadkami povstanie choroby bolo znemožnené. A keď sa toto nepodari a volaktorý člen rodiny predsa ochorie, treba sa postarať, aby ostatní zdraví ľudia chorobu od nemocného človeka nedostali.

Nedá sa tajíť, že týmto cieľom zavedené poriadky jednotlivému človekovi často sú na obťaž, lebo veď je prirodzené, že ku príkladu spálenie šiat, perí atď. na nákazlivú nemoc chorého človeka zapríčiní škodu, ale takéto niečo treba podrobiť verejnemu záujmu, lebo je to predsa menšia škoda, ako by bola tá keďby choroba preriedila obyvateľov celej de-

diny. Vždy sa našli taki ľudia, ktorí toto nevedeli alebo nechceli nahliadnuť. Takto potom každý vzdelaný štát do svojich zákonov vzal tie pravidlá, ktorými zdravie ľudí možno obrániť a uhorský snem už roku 1876. vyniesol ten zákon, v ktorom v prvom rade lekárov poveril aby na ochranu zdravia poľahujúce sa nariadenia zákona byly zachovávané.

Dost je to smutné, že naši gazdovia rady a predpisy lekárov prijímajú veľmi ľahostajne a nielen že sa nepridržiavajú lekárskeho predpisov, lež mnohokrát zrovna znemožnia účinkovanie lekárov a zmária ich dobré snahy. Mnohý gazda sa radšej dá pokutovať, ako by mal zachovať, plniť nariadenia lekára. Veď zkusujeme, že všeliakí mastičkári, čarodejníci ani posiaľ nevyhynuli z našich dedín, lebo sa ľudia ešte aj dnes dajú zdierať nesvedomitým mastičkárom, ktorí sa nikdy neučili že ako je složené ľudské telo, ako účinkujú, aké povolanie majú v ňom jednotlivé ústroje, účinok liekov nepoznajú a majú pred očima jedine svoje hriechne záujmy a svoje vačky. A veru zo dňa na deň vidíme nemocných ľudí, ktorých by bolo bývalo možno vyliečiť, keby zavčasu boli sa dostali do rúk lekára, ktorý sa liečeniu rozumie a ktorí len neskoro obanujú, že nechceli nahliadnuť to, čo je najprirodzenejšie, že sa totižto len taký človek môže rozumieť do liečenia, ktorý sa to dlho učil.

Krajinské zákonodarstvo diety, k pôrodu pracujúce ženy, šestonedielky postavilo pod ochranu zákona, keď naložilo, že tí, ktorí sú povinní starať sa o výchovu dietok, teda rodičia, jestli im niektoré dieťa ochorie, povinní sú bezodkladne zavolať lekára. Zákon nariadil aj to aby pri pôrodoch len také babice mohly účinkovať, ktoré sú ku tomu vyučené a ktoré sa do toho základne rozumejú.

Takýto na zdravie dietok poľahujúci sa zákon je nanajvyš potrebný, lebo je to veru zahaňujúce, keď sa musíme priznať, že zpomedzi všetkých vzdelaných krajín u nás zomre najviac dietok.

Príčina toho — ako sme to už vyššie spomenuli — väzí v tom, že náš ľud nedôveruje lekárom, len vtedy sa obráti ku nim o pomoc, keď je už neskoro a že obyvateľstvo dedín ani dnes ešte nechce nahliadnuť, že nakoľko sú

užitočné tie nariadenia zákona, ktorými možno predísť tomu, aby sa nákazlivé nemoce nerozšírovaly.

Z Katolíckej ľudovej Jednoty.

Behom mesiaca decembra organizácie Katolíckej ľudovej Jednoty utvorené a jestvujúce upevnené boli v nasledujúcich obciach:

Alsóturcsek (stol. turčianska), Turócnémeti, Némethpróna (st. nitr.), Babarc (st. Baranya), Liptód (st. Baranya), Csolnok (st. ostrih.), Dorog (st. ostrih.) Piszke (st. ostrih.), Nyergesujfalu (st. ostrih.), Süttő (st. ostrih.), Nagytétény (stol. pest), Diósd (st. Fejér), Dárda (st. Baranya), Laskafalu (st. Baranya), Karancs (st. Baranya), Baranyabán, Baranyakisfalud, Kisköszeg (st. Baranya), Vörösmart (st. Baranya).

Cez vianočné sviatky početne navštívené shromaždenia vydržovali organizácie hlavného mesta.

POLITICKE CHYRY.

Nový rok kresťanskej ľudovej strany.

Ponevác predseda kresťanskej ľudovej strany skutočný vnútorný tajný radca, bývalý minister okolo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy, následkom hlbokého zármutku rodinného, prítomne nesdržuje sa v Budapešti, kresťanská ľudová strana snemová z príležitosti nového roku poslala naň všetkými členami strany podpísané nasledujúce telegrafické pozdravenie:

Čím hlbší je Tvoj a náš zármutok nad odchodom večnej pamäti zakladateľa a vodcu nášho, tým vrelej a vrúcej pozdravujeme Ťa, nielen z príležitosti nového roku, lež aj ako veľkého mena otca Tvojho nástupcu, na čele našej strany, úpenlive prosiac všemohúceho Boha, aby si aj Ty viesť nás mohol s tak veľkou múdrosťou, obozretnosťou, horlivosťou a nezklatnou vytrvalosťou, ako to konal Tvoj milý otec.

Gróf Aladár Zichy na to telegrafické po

zdravenie z Adonya poďakoval sa nasledujúcou odpoveďou:

Spolu oplakávame milovaného vodcu nášho. Tento žiaľ len pevnej spája sväzok nás, ktorí spolu s ním oduševňovali sme sa za ciele spoločné, nech sprevádza nás milosť všemohúceho Boha, aby s úspechom slúžiť sme mohli svätým záležitosťam jeho. V tomto nech nám je smerom duch zosnulého vodcu, nový rok nech nám donese potešenia v upevnení jeho veľkého diela.

Robota pracovnej strany roku 1911.

Na mieste je zaiste začiatkom roka na vedomie dať obecnstvu, akú robotu vykonávala tá chýrna strana národnej práce v krajinskom sneme behom r. 1911. Začiatkom januára liberálna väčšina mungov odhlasovala obchodnú smluvu so Srbskom. Na to 11. januára začali pojednávať predlohu o predĺžení privilegia spoločnej banky. Pri pojednávaní tejto predlohy prišlo do reči, finančného ministra Lukácsa pakovanie s Justhom. Pojednávanie o banke pretiahlo sa až do 8. marca a vtedy väčšina pracovnej strany prijala privilegia spoločnej banky predĺženie do r. 1917. Justh s jeho samostatnou bankou prepadol. Za tým nasledovalo pojednávanie štátneho rozpočtu na rok 1911. Pri tomto pojednávaní krajinský vyslanec Géza Polónyi odhalil bezbožné účinkovanie slobodných murárov. Julius Justh spojil sa so stranou socialdemokratov. Samuel Hazai minister Honvédsťva 23. mája predostrel snemu predlohu o zbrannej moci. Po pojednávaní polštvrta mesiaca trvajúcim, väčšina pracovnej strany štátny rozpočet na r. 1911. prijala 23. júna. Začiatkom júla začali pojednávať predlohu o zbrannej moci. Pri tom povstala technická obštrukcia, ktorá trvala cez celé leto. Pracovná strana iného nerobila ako hlasovala v každom zasadnutí. Predsedovia snemovne Albert Berzeviczy a Franc Kabos zaľakovali. Za nového predsedu vyvolení boli Ladislav Beöthy a Béla Jankovich. Pojednávanie predlohy o zbrannej moci pretrhli a na to v novembri začali pojednávať štátny rozpočet na rok 1912. Odhlasovali si in domnltu na jeden mesiac a 12. januára pokračujú v pojednávaní štátneho rozpočtu na r. 1912.

Vyslancovia kresťanskej ľudovej strany: pá-

pežský praelát Ján Molnár, Štefan Rakovszky, Georg Szmrecsányi, Karol Huszár, Jozef Haller. Alexander Simonyi-Semadam, gróf Géla Seher-Thos pri všetkých pojednávaniach zmužile zastávali kresťanské zásady a práva ľudu. Vyslancovia ale liberátnej strany národnej práce mlčali a jednotejne len hlasovali. Práca ich r. 1911. bola teda docela darebná.

Zas noví židovskí magnáti.

Ministerpredseda gróf Khuen-Héderváry ako hovoria, za členov snemovne veľmožov strojí sa vymenovať dať viacerých židov. Tito noví magnáti majú byť: Manfred Weisz, ktorý má dostať aj barónstvo; barón Móric Herczog a štyria baróni Deutsch. Snáď majú byť nové krajinke volby, keď pán ministerpredseda potrebuje toľko židovských magnátov?

O delegáciach.

Delegácie Uhorska a Rakúska, ako sme minule spomenuli, pred novým rokom cez dva dni zasedali vo Viedni a vybavili rozpočtové provizorium spoločných záležitostí. Spoločný zahraničný minister gróf Aehrenthal vyslovil sa o politickom rozpoložení, spolu ale žiadal rýchle vybavenie predlohy o zbrannej moci. Nový spoločný minister vojny rytier Auffenberg v jeho reči poukázal na nedostatočný vývin našej armády a žiadal zároveň bezodkladné prijatie vojenskej reformy. Spoločný minister vojny rytier Affenberg s jeho rečou veľmi neprijemný dojem urobil na uhorských delegátoch. Bola to zaiste jeho posledná reč v delegáciach.

Z CUDZOZEMSKA.

Taliansko-Turecká vojna. Talianska vláda nariadila, aby ešte jeden vojenský sbor mobilizovaný a poslaný bol do Tripolisu. Je to znakom toho, že Talianov bijú.

Revolúcia v Číne. V Číne vyhlásili republiku a za praesidenta republiky vyvolili dra Suniatsen. Butuhta, náčelník Budhistov vyhlásil sa za neodvislého panovníka krajiny Mongolskej. Čínska cisárska rodina utiekla z Pekingu.

Krešťania, katolíci kupujte len u krešťanov!

BESEDNICA.

Na vianoce.

III.

Chlapec sladko spal a snívá. Duša jeho na ľahučkých krýdelkách nebeského anjela opustila nešťastnú maštal a letela vysoko, ďaleko ponad Maguru, letela rýchle až za Dunajec a spustila sa do dosť veľkej obce Kamjonky, kde bol chudobný drevený domec pod stráňou.

V domčeku bolo jasno, teplučko, blaženo. Za stolom, prikrýtim bielym obrusom, sedel otec, vedľa neho mladší chlapcov bratříček, za ním on sám vedľa matky, ktorá na rukách držala najmladšie dieťa. Na stole boli koláče, mäd, orechy, jablká a oblátky. Matka pohľadzala hneď malé dieťa v lóne svojom, hneď chlapca vedľa sediaceho a vyprávala o malom Ježiškovi, o anjeloch, o Panne Marii, o Jozefovi a pastieroch, o tuhej zime a o maštali, o veľkej chudobe a milých zvieratoh ktoré dýchaním svojim zohrievaly Spasiteľa sveta. Deti počúvaly pozorne, v očiach leskly sa slzičky, ale v ich srdiečkach bolo blažene. Otec tiež počúval, usmieval sa a pukal z krátkej fajočky. Chlapcovi bolo nevýslovne dobre. Dlhú vyprávala matka, dlhú počúvaly deti. Konečne vstala, uložila najmenšie pozorne do kolisky a potom so staršími sa pomodlila a tiež ich ku spánku ukladala.

— Spi, milé dieťa moje, spi! — hovorila ku chlapcovi, bozkávajúc ho po čele. — Až sa vyspíme, pôjdeme do kostola. tam uvidíš malé a krásne jasličky.

Chlapec zaradoval sa a matku sklonenú objal okolo krku... Ale čo to. čo to? — Zvony, zvony zvonja ticho — sladko velebne...

— Mamičko drahá, už pôjdeme, už pôjdeme... zvonja, zvonja!

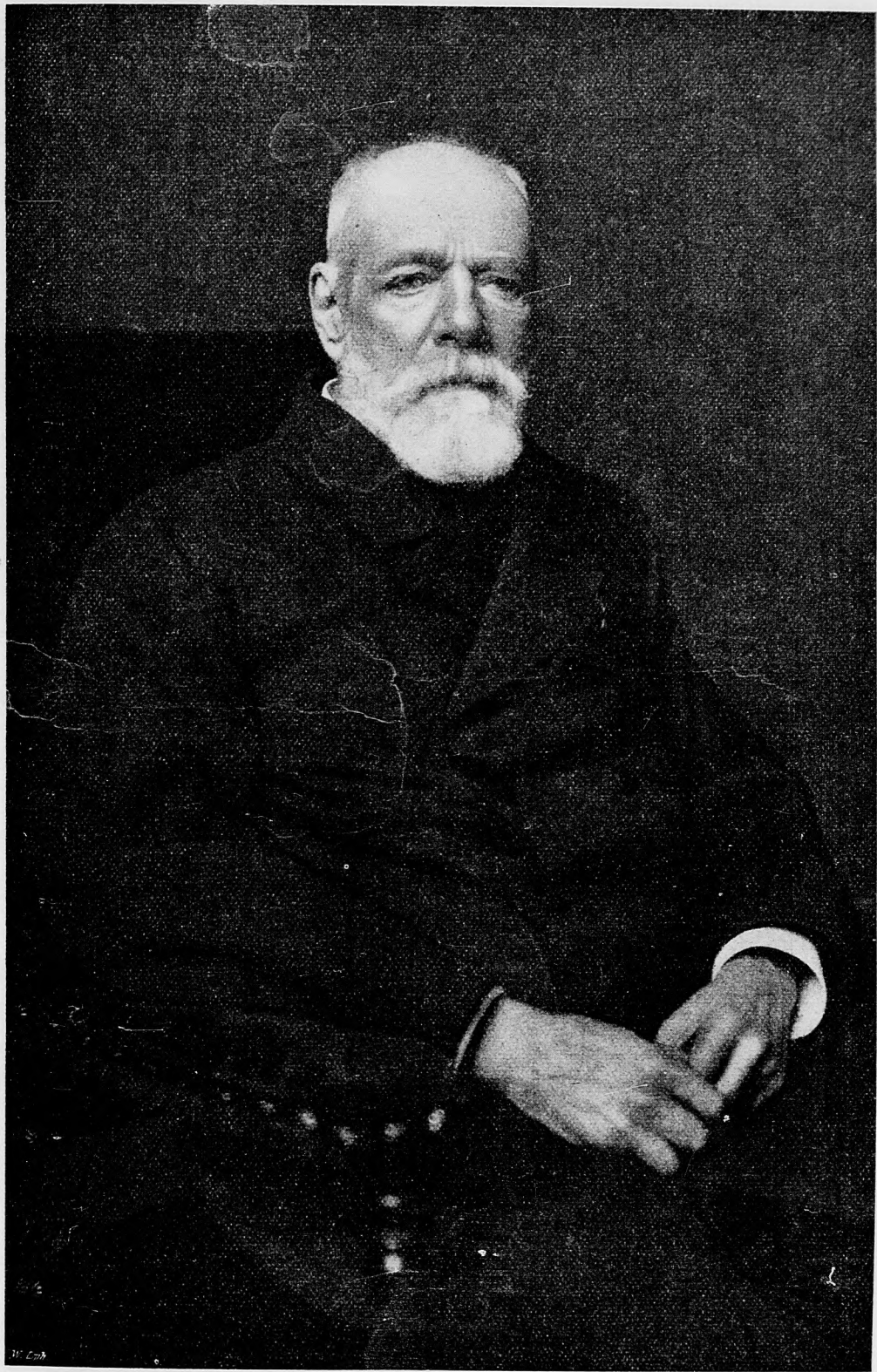
V tom sa chlapec prebudil a strnule okolo seba hľadel a počúval. Kravy, počujúc chlapca zo spánku hovoriť, prestaly prežúvať a ztichly.

— Mamičko drahá, zvonja, zvonja! — volaly zavše ešte jeho ústa.

Bolo predo dňom. Mesiac celým prúdom vnikal oblôčkom, z väže blízkeho kostola zavznely zvony. Znely ľúbezne a velebne ako nikdy indy, znely ako hlasy anjelské...

— Zvonja, zvonja, už pôjdeme zlatá mamičko — šeptal ešte napolo spiaci chlapec a rozhliadal sa do okola.

Nikto mu neodpovedal. Do okola hrobové ticho. I tie kravy ležia ticho. Len zvony zvonja — zvonja tak dojemne a sladko.

Najposlednejšia podobizeň grófa Ferdinanda Zichy-ho.

pežský praelát Ján Molnár, Štefan Rakovszky, Georg Szmrecsányi, Karol Huszár, Jozef Haller. Alexander Simonyi-Semadam, gróf Géla Seher-Thos pri všetkých pojednaniach zmužile zastávali kresťanské zásady a práva ľudu. Vyslancovia ale liberátnej strany národnej práce mlčali a jednotejne len hlasovali. Práca ich r. 1911. bola teda docela darebná.

Zas noví židovskí magnáti.

Ministerpredseda gróf Khuen-Héderváry ako hovoria, za členov snemovne veľmožov strojí sa vymenovať dať viacerých židov. Tito noví magnáti majú byť: Manfred Weisz, ktorý má dostať aj barónstvo; barón Móric Herczog a štyria baróni *Deutsch*. Snáď majú byť nové krajinke volby, keď pán ministerpredseda potrebuje toľko židovských magnátov?

O delegáciach.

Delegácie Uhorska a Rakúska, ako sme minule spomenuli, pred novým rokom cez dva dni zasedali vo Viedni a vybavili rozpočtové provizorium spoločných záležitostí. Spoločný zahraničný minister gróf Aehrenthal vyslovil sa o politickom rozporení, spolu ale žiadal rýchle vybavenie predlohy o zbrannej moci. Nový spoločný minister vojny rytier Affenberg v jeho reči poukázal na nedostatočný vývin našej armády a žiadal zároveň bezodkladné prijatie vojenskej reformy. Spoločný minister vojny rytier Affenberg s jeho rečou veľmi nepriemný dojem urobil na uhorských delegátov. Bola to zaiste jeho posledná reč v delegáciach.

Z CUDZOZEMSKA.

Taliano-Turecká vojna. Talianka vláda nariadila, aby ešte jeden vojenský sbor mobilizovaný a poslaný bol do Tripolisu. Je to znakom toho, že Talianov bijú.

Revolúcia v Číne. V Číne vyhlásili republiku a za praesidenta republiky vyvolili dra Suniatsen. Butuhta, náčelník Budhistov vyhlásil sa za neodvislého panovníka krajiny Mongolskej. Čínska cisárska rodina utiekla z Pekingu.

Kresťania, katolíci kupujte len u kresťanov!

BESEDNICA.

Na vianoce.

III.

Chlapec sladko spal a snívá. Duša jeho na ľahučkých krýdeľkách nebeského anjela opustila nešťastnú maštal a letela vysoko, ďaleko ponad Maguru, letela rýchle až za Dunajec a spustila sa do dosť veľkej obce Kamjonky, kde bol chudobný drevený domec pod stráňou.

V domčeku bolo jasno, teplučko, blaženo. Za stolom, prikrytým bielym obrusom, sedel otec, vedľa neho mladší chlapcov bratříček, za ním on sám vedľa matky, ktorá na rukách držala najmladšie dieťa. Na stole boli koláče, mäd, orechy, jablká a oblátky. Matka pohľadzala hneď malé dieťa v lóne svojom, hneď chlapca vedľa sediaceho a vyprávala o malom Ježiškovi, o anjeloch, o Panne Marii, o Jozefovi a pastieroch, o tuhej zime a o maštali, o veľkej chudobe a milých zvieratoh ktoré dýchaním svojim zohrievajú Spasiteľa sveta. Deti počúvaly pozorne, v očiach leskly sa slzičky, ale v ich srdiečkach bolo blaženo. Otec tiež počúval, usmieval sa a pukal z krátkej fajočky. Chlapcovi bolo nevýslovne dobre. Dlh vyprávala matka, dlho počúvaly deti. Končne vstala, uložila najmenšie pozorne do kolisky a potom so staršími sa pomodlila a tiež ich ku spánku ukladala.

— Spi, milé dieťa moje, spi! — hovorila ku chlapcovi, bozkávajúc ho po čele. — Až sa vyspíme, pôjdeme do kostola. tam uvidíš malé a krásne jasličky.

Chlapec zaradoval sa a matku sklonenú objal okolo krku... Ale čo to. čo to? — Zvony, zvony zvonja ticho — sladko veebne...

— Mamičko drahá, už pôjdeme, už pojďeme... zvonja, zvonja!

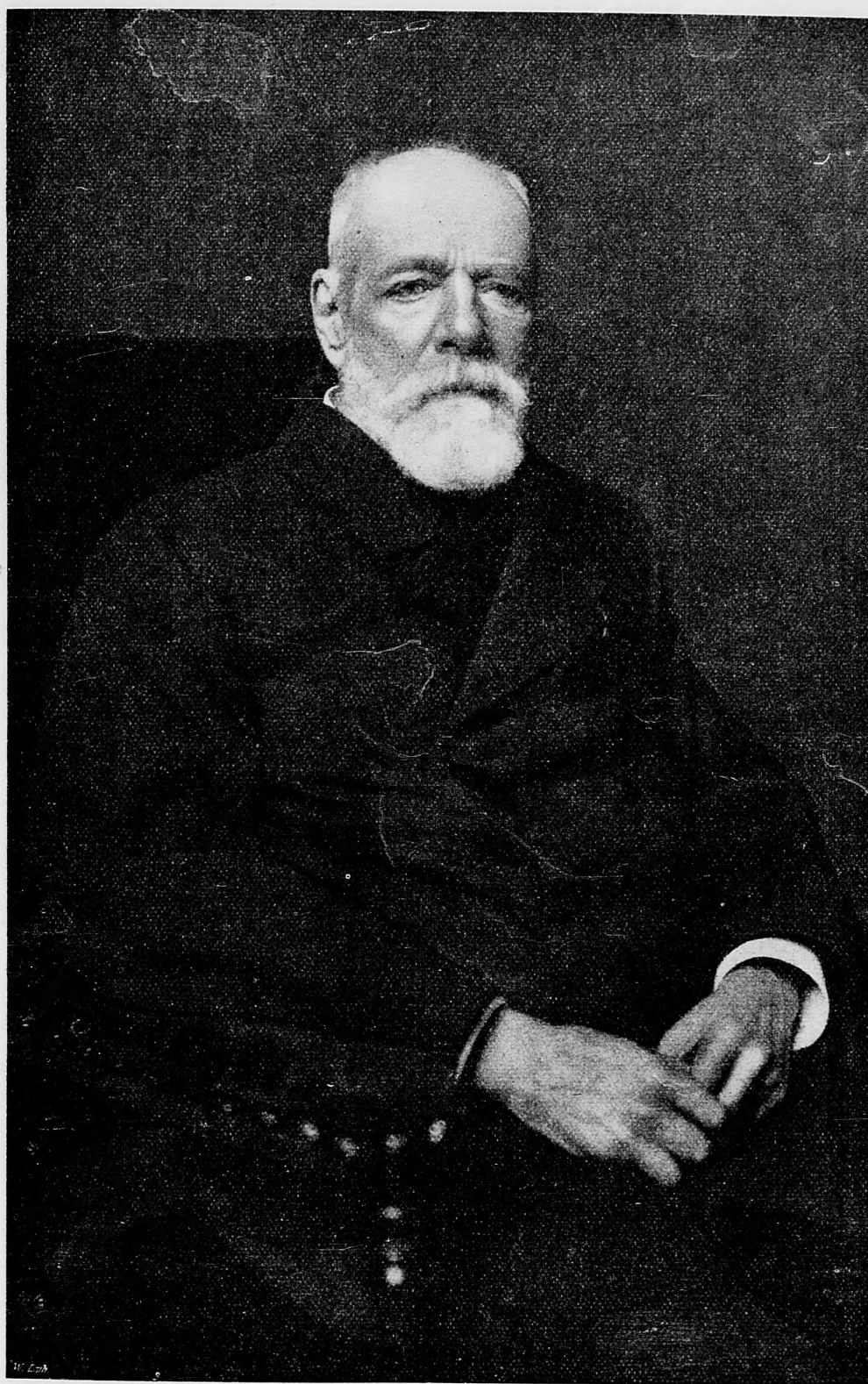
V tom sa chlapec prebudil a strnule okolo seba hľadel a počúval. Kravy, počujúc chlapca zo spánku hovoriť, prestaly prežúvať a ztichly.

— Mamičko drahá, zvonja, zvonja! — volaly zavše ešte jeho ústa.

Bolo predo dňom. Mesiac celým prúdom vnikal oblôčkom, z väže blízkeho kostola zavznely zvony. Znely ľúbezne a veebne ako nikdy indy, znely ako hlasy anjelské...

— Zvonja, zvonja, už pôjdeme zlatá mamičko — šeptal ešte napolo spiaci chlapec a rozhlíadal sa do okola.

Nikto mu neodpovedal. Do okola hrobové ticho. I tie kravy ležia ticho. Len zvony zvonja — zvonja tak dojemne a sladko.

Najposlednejšia podobizeň grófa Ferdinanda Zichy-ho.

Chlapec Jozef, nechápajúc kde sa nachádza, šmátral rukami okolo seba. Našmáral slamu a potom — ach, čo to? Tvrdé ako kameň, studené ako ľad! Chlapec striasol sa ľaknutím. Co to je? Bojzhlive siaha ďalej a cíti pod rukou halenu otcovu, ale pod ňou ticho a chladno. Vedomie sa mu vracia... už sa pamätá... hľadá tvár otcovu v tmavom kúte a pocítil ju, chladnú ako ľad, tvrdú ako kameň.

— Tatičko môj, tatičko môj! Jaj Bôže, tatičko môj! — zvolal zúfale a hodil sa na mrtvolu otcovu.

Jedna krava smutne zaručela a z vonku zneli zvony radostne a slávne.

Oj zvony, zvony, máte srdce a necítite, mali by ste plakať a vy radujete sa! V radostný a slávny tón miešal sa v maštali srdcelomný plač neboráka chlapca.

Ráno, smutný chýr letel dedinou, že u hostinského v maštali zomrel jeden drotárík z Kamjonky. Pán farár dal si zavolať predstaveného obce a požiadal ho, aby sa postaral o pohráb toho drotára. Čo sa týka kelčikov po pohrabe donesiete mi účet a ja vám všetko zaplatím. Nie ináč, telefonujte do Kamjonky na predstaveného obce, že tamojší obyvateľ Jozef Kubzda st., drotár, dňa 25. decembra ráno zomrel v Slovenskej Vsi, aby upozornil jeho manželku. Pohráb bude 27. decembra o 3. hodine odpoľudnia. Clapca tiež vezmite a dajte ho niekomu do opatery.

Zvonili do chrámu božieho. Nábožný ľud bol už v kostole. Pán farár vystúpil a držal dojímavú kazeň, po ktorej svojim veriacim oznámil:

— Milí kresťania! Minulej noci, práve keď sa Syn Boží narodil, v našej obci v maštali zomrel jeden drotár z Kamjonky. Poneváž menovaný nemá žiadneho majetku pri sebe, a pohravné kelčiky treba zaplatiť, preto prosím vás, ukážte lásku kresťansko-katolícku ku tomuto zomretému, ktorý je tiež údom cirkvi katolíckej, a dľa možnosti, zajtrajšieho dňa učiníme k tomu cieľu oteru, aby sa bezdušné telo tohoto drotára po katolícky do hrobu odprevadiť mohlo.

Povzbudenie pána farára, medzi jeho veriacimi, malo krásny výsledok. Nielen že výdavky pohravné boli zakryté, ale ešte drotárovej žene, keď sa vracala s chlapcom domov po pohrabe, dostalo sa so pár korún.

St. Neitus Vollaý
učiteľ na odpoč.

Dvaja bratia Sivoňovci.

Odmenou vyznačená rozprávka.

Napísal: **Ondrej Kriston.**

Pomsta.

Malinský nemohol dopustiť, aby jeho hriešny podvod utrpel haňbu, keď sa už posiaľ tak pekne podaril. Rozduchoval i ďalej plamienok zášti. Stal sa veľkým hrdinom, jako kohút na smetisku. Popúdeno, vyzývavým hlasom začal hovoriť. Rozviazal sa mu ozaj uzol na jazyku.

— Veru je nie bratom tebe, ten Jano Sivoň. Lebo keď dľa starej módy i bratmi sú tí, ktorí majú jedného otca, matku. nemôžu byť vskutku bratia, ktorí sú nie jednomyselní, keď ide o spoločné dobro. Jano Sivoň tí je nie viac bratom, čo ti ním posiaľ i bol, lež je nám všetkým spoločným nepriateľom. My sme tvoji bratia, ktorí s tebou jedno chceme: premeniť svet dľa našich výborných zásad. Kto je proti našim zásadám, ten je proti nám, to je náš nepriateľ. Nie je tomu tak dávno, čo sme sa našim vodcom spravili a práve ty, Peter Sivoň, si povedal, že čím nás spolok poverí, to s ochotou splníme. A teraz prvý pokus aj hneď dokázal, že si to len na nás, na ostatných rozumel, na seba však nie? Dobré vieš, že staré babý nezmenia tvárnosť zeme. Hľa, tu je, chyť teraz za šticu príležitosti. Alebo sme socialisti, alebo nie sme. Ale nebudme takými ako je netopier: ani vták, ani myš. Treba roztliecť oriešok, jestli chceme jadro dostať. Hej, prečo len mňa nevyzuačil osud? Ja by som ver nepozrel, či mi je vlastným bratom, ocom ten, kto víťazstvu našich zásad stojí v ceste a ktorému nechrotenú moc socializmu treba dať pocítiť. Za moju pravdu i cez oheň sa brebijem.

Radosť nachodil v tom, že čím štiplavejší chren môže treť pod nos svojmu sokovi.

S posmešným, škaredým, zatajeným úsmevom povedal ešte:

— Lež pravda. smelosti treba ku veľkým skutkom. Ku kormidlu treba chlapa, v ktorom koluje teplá krv, a nie kyslé mlieko. Nuž ak sa veľmi bojíš, prepust' mne poverenie. Ja ho prevediem.

Každé jeho slovo bolo žihadlom. To už temer až k srdcu došlo Petrovi. Vstal, ostro pozrel do očí Malinskému. potom zpurne povedal:

— Smelosti sa nebudem od teba učiť. Vykonám čím ste ma poverili.

S týmto zatiahol si na oči klobúk, skrútil sa a tak nechal spoločnosť.

— Dobré. Na sobotný večer určíme termín. Počuješ, Peter Sivoň! V sobotu večer. Neodkladajme dlho, jako cigán s vešaním.

Neodpovedal už na toto chudák Peter Sivoň. Pobúrené svedomie rýchle ho hnalo, Neponáhľal sa ani domov, lež neskoršie zašiel medzi zahrady, kde zápasil so žeravými myšlienkami. Postál, vzdychajúc medzitým: Čím som sa stal? Podpalačom vlastného brata! Veru mi je on brat; veru len podpalačstvo je to, k čomu ma sľub a dané slovo viaže. Hrozné, čím som sa stal. Ja, ktorý ešte len nedávno bol som spokojným, statočným remeselníkom. Nie, ja nespácham ten strašný hriech, radšej sa hodím do Váhu...

To jest snáď bude možno dajako múdre vybaviť vec. Tak, že by som i ja stál za slovo, ale ani Janko nemal nejakej veľkej škody. Jankova zahrada je práve na konci dediny, dosť ďaleko od domov. Keď sa mu nejaká pozostalá kôpka i zničí, s tým ver Janko nevyjde na žobrácku palicu.

— Však mu to ešte i nazpät navrátim. Keď bude platíť rátu z kúpnej ceny, poviem mu: plať teraz menej, Janko, o toľko a toľko, lebo veď si utrpel škodu. Tak to vezmem, jako čo by si bol i to zaplatil, Ja to teraz nepocítim. — A tak vlastne nebude ani škoda, lež ani ten zlostný Malinský nebude mi môcť vyhadzovať na oči, že som slovo zrušil.

Takto krásnil čert hrozný hriech v podsadlom duchu Petra Sivoňa. Po bezsenných nociach prišiel konečne ten určený sobotný deň.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNIK.

Všetkých odberateľov «Krešťana» s týmto znovu vyzývame, aby predplatky, s ktorými zaostali, bezodkladne odoslať si nezťažovali.

Jeho veličenstvo kráľ v stálom zdraví strávil i deň novoročný, kedy aj po slyšanej sv. omši v mene panovníckej rodiny jeho veličenstvu blahoželania vyslovil: arciknieža dedič trónu Franc Ferdinand. O 10. hodine vo výsluchu prijati boli arcikniežata: Peter Ferdinand, Leopold, Franc Salvator, Fridrich a Rajner, Po tom dostavili sa ku výsluchu najvyšší dvorní hodnostári.

Z arcibiskupstva ostrihomskeho. Z príležitosti vianočných sviatkov a nového roku jeho eminencií kardinálovi kniežatu primasovi Klaudiusovi Vaszarjmu vyslovili blahoželania: zastupiteľstvo arcikapitule ostrihomskej, početní hodnostári cirkevní, zastupiteľstvo vlády a notability svetských a politických kruhov.

Osvietený pán arcibiskup sk. vn. tajný radca dr. Ján Csernoch za malých gazdov. Členovia spolku kresťanských robotníkov v obci Fadd zaviedli pohyb tým cieľom, aby mohli vyárendovať role na pustatine Várszeg, ktorá prislúcha kaločskému arcibiskupskému pántvu. Ich pohyb korunoval zdar, bo osvietený pán arcibiskup Ján Csernoch pustatinu dal parcellovať. Do árendy malým gazdom daný statok rozdelili na 212 parcel.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia pán biskup, skutočný vn. tajný radca dr. Alexander Párvy v prospech učiteľskej pripravovne v Szepeshelyi založil 80.000 korunovú fundáciu. Ustav ten je jedon z najstarších učiteľských pripravovieň v krajine a len začiatkom tohto roku zaujal svoj nový domov, ktorý osvietený pán biskup s nákladom 40.000 korún dal prestaviť a zodpovedne zariadiť.

Z biskupstva nitrianskeho. Osvietený pán bis-

kup gróf Vilhelm Batthyány 26. decembra vysvätil za kňaza diakona Franca Bartacsek, ktorý prvú sv. omšu 30. decembra slúžil v kostole milosrdných sestier v Nitre.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 30. decembra odcestoval do Budapešte, kde v spoločnosti grófa Gustáva K. Mailátha biskupa sedmohradského a L. Árpáda Váradyho za biskupa sombathelského 1. jan. vysvätil grófa Jána Mikes. — Vo sviatok sv. Štefana prvého mučedníka v sídelnom chráme biskupskom slávnostnú sv. omšu slúžil praelát kanonik a mestský farár Ondrej Kozora. Sviatočnú kázeň držal Pavel Paluscák, prior kláštora dominikánov. Spolok tunajších katolíckych tovarýšov 25. decembra zariadil pekné divadelné predstavenie. Tunajší spolok kresťanských socialistov cez 3 dni sviatočné veľmi príkladne sa držal. V štedrý večer členovia shromáždili sa v miestnostach spolku a ztadiaľ spojočne išli na utiereň. V druhé dni sviatočné tiež korporatívne súčasťnili sa na službách božích. — Domoveň sv. Jozefa opustených dieťok slávnosť vianočného stromku odbavovala 23. decembra, z ktorej príležitosti početní boli tam prítomní a obdarovali opustené deti. Ku vianočným sviatkom domovní tejto darovali: Ondrej Kozora 10, Belizár Keczer farár zo Somos 10, Viktoria Pechter 10. Ján Kurimszky farár zo Szinye 5 kor. a Pavlova Imre správkyňa pošty 20 metrov barchetu. Na vranovský dom Piusa pre zostaralých duchovných darovali: Anton Korányi praelát farár z Bardijova a Anton Kleinovszky tit. kanonik, farár z Nagysáros 500—500 korún a Adalbert Derfinyák vicedekan a farár z Parnó 150 korún.

Chýry zo Šariša. Prešov: Na vianočné sviatky slávnostné služby božie odbavoval praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky. Mauricius Kravjanszky, kňaz a profesor praemonštratský z Veľkého Váradinu za veľkých slávností prvú sv. omšu slúžil tu v deň sv. Štefana prvého mučedníka. Rukovodcom bol mu praepošt a mestký farár Adalbert Zaborovszky a slávnostnú kázeň držal profesor a kňaz praemonštratský Dominik Szilágyi. V katolíckych kruhov vznikol pohyb, aby kniežatu Francovi Rákóczimu II. postavený bol sodpovedný pomník. — *Bardijov:* Anton Korányi papežsky praelát mestský farár a Anton Kleinovszky tit. kanonik a farár z Nagysáros bardijovskému katolíckemu kruhu darovali 500—500 korún. Spomenutý katolícky kruh 26. decembra usporiadal zábavný večierok v ktorom o Betleheme a o pôvode vianočného stromčeka peknú prednášku držal Emil Bihari titulárny kanonik grécko-katolícky.

Chýry zo Spiša. Naša stolica podľa lanskoročného popisu má 172.867 obyvateľov, o 5 percentov viacej ako roku 1900. — V Kézmarku 21. decembra našli živého chrústa. — Na ostatný kézmarský jarmok dohnali 800 kusov rožného statku, 450 koní, 51 ošípaných a 8 oviec. Z toho sa predalo 383 kusov rožného statku, 42 koní, 11 ošípaných a všetkých osem oviec. — Knieža

Hohenlohe pohorelcom obcí Slovenskej Vsi a Výbornej poslal 200 korún. — V Rakusách evanjelická cirkevná obec svojmu duchovnému povolila 200 korún drahotného poplatku, Ejhla, nasledovania hodný príklad že ako sa majú starať farníci o svojich duchovných! Z Richvaldu cez jaseň asi 30 osob vystaľovalo sa do Ameriky. — Na vianoce padal u nás sňah. V Magure 29. decembra bolo vidno prvé sánky.

Druhý pár koľajníc na čiare Žilina—Čaca. Na uhorských čiarach košicko-oderbergskej železnice, druhý pár koľajníc usilovne stavajú. Najbližšie druhý pár koľajníc postavia od budatínskeho mosta nad Váhou po Krásno. Direkcia košicko-oderbergskej železnice na prácu vypisuje súbeh, ktoreho termín vyprší 20. januára.

Zavraždený rychtár. Vo Veľkej Slatine vo Zvolensku v Štedrý večer nočný strážnik našiel jednu mrtvolu, v ktorej poznal obecného rychtára Jána Brachnu. Rychtára dopíchali a krem toho drúkom rozmazdili mu hlavu. Vrahov sa dosiaľ nepodarilo vypátrať.

HOSPODÁRSTVO.

Vzdúch, svetlo a teplo v maštali.

Podstatná podmienka každej maštale je svetlo, čo možno obsiahnuť dostatočnými oblokmi. Mmohými pokusy sa dokázalo, že svetlo je nevyhnutne potrebné zvieratom aby sa dobre vyvíjaly a v dobrom zdraví udržali. Svetlo totižto má veľký vliv na dýchanie a tak na celú činnosť ústrojnú. Ponevác celá premena látok krmných a trávenia súvisí s dýchaním a toto závisí od svetla, tak svetlo je nevyhnutne potrebné, aby ústrojnosť tela ostala v zdravom a normálnom zdraví.

Taktiež zvieratám je potrebné dobré povetrie. Treba sa o to postarať, aby dobrého kyslíku (oxigenium) plné povetrie vždy bolo v stajni, čo sa dá obsiahnuť otvorením dverí, okien alebo k prevetrovaniu zhotovených dier. Týmto aj to docielime, že vyjde povetrie, ktoré zvieratá už vydýchaly. Každý kus hoväda potrebuje za hodinu 50—60 kub. metrov čistého povetria, čo je asi toľko, že pri obyčajnom sriadení stajni je potrebné, aby sa povetrie v stajni každú hodinu dva razy obnovilo.

Krem svetla a povetria je potrebné, aby v maštali bolo aj zodpovedné teplo, lebo ono má tiež veľký vliv na premenu látok. Keď je stajňa príteplá, povetrie je nečisté a naplnené parami, zvieratá sa necífa dobre a sú nespokojné. Toto treba do ohľadu vziať zvlášte pri telcoch, žrebcoch a dojnych kravách. Keď je stajňa studená, vtedy lichva potrebuje viac krme, bez toho,

že by sa popravovala, lebo táto krma sa spotrebuje na vyvinutie potrebného tepla. Najprospešnejšie je, keď je v stajni 10—12 R. stupňov tepla.

DOPISY.

Od Prievdize.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor.

Ráčte prosím tieto riadky uverejniť v našom «Kresťane».

Náš chýrny ľudový okres nateraz nezastupuje ľudový ablegát, lež liberál a mungo Lojzo Rudnay. Dobre vieme a vedia to vôbec po celej krajine, že Lojzo Rudnay nestal sa krajinským vyslancom s pričinením a s podporou našich statočných a horlivých katolikov a ľudákov, ktorí ako vždy, tak aj pri tejto voľbe tak sa držali, že za nasledovania hodný príklad slúžiť môžu voličom celej krajiny, Nuž Lojza Rudnayho za ablegáta vyvolili takí ľudia, ktorí by v druhej krajine už dávno v árešte sedeli. Celý svet aj len tomu sa čuduje, ako Lojzo Rudnay prijať mohol taký špinavý a ubrýzganý mandát. My však čo ho známe, dobre vieme, že mu nič iného nepozostávalo, len to, aby lebo ten špinavý mandát prijal, alebo do ruky vzal palicu a vyvandroval do Ameriky.

No ale naši ľudáci neboli spokojní s Lojzom Rudnayom a aby z prievdizkého okresu zotrelí tú kaňbu, a potupu, že je tu liberál a mungo ablegátom, zadali petíciu na kráľovskú Kúriu, ktorá 9. januára vynese výrok, sentenciu nad Lojzovým mandátom. Áno, kráľovská Kuria už 9. januára vynese sentenciu! My sme presvedčení o nestrannosti a spravodlivosti kráľovskej Kurie a preto pevne veríme, že po sentencii, ktorú ona vynese Lojzovi Rudnaymu, nepoostane nič iného, len aby zložil ten špinavý mandát, ktorý mu nikdy nepatrí!

Teda tak, pane Lojzo Rudnay. Jestli ten váš špinavý mandát nezložíte dobrovoľne pred sentenciou Kurie, zrušia vám ho úradne vypovedanou sentenciou najvyššieho súdu. No vidíte, aká je to strašná haňba pre vás! Nemal ste prijať ten mandát, to by bolo krajšie bývalo pre vás! Ako že sa potom ukážete medzi poriadnymi ľuďmi, keď sám nad sebou a to pred celým svetom vypovedať musíte ten výrok, že Vám ten mandát nepatrí!

Lojzo Rudnay ako aj všetci liberáli a tunajší mungovci dobre vedia, že po vynesenom výroku kráľovskej Kurie bude u nás nová voľba. Preto už aj páni notári a mungovský plátok «Obzor» bezprestania kortešujú

proti kresťanskej ľudovej strane a proti pánu Kolomanovi Brestyenzskému. Kedy-tedy náhodou čítame tú muchotrávku, ktorá sa menuje «Obzor». No, pekné články vypisuje tam mungovcami vyárendovaný Filberger a jeho prievidský judášsky dopisovateľ. My sa ale nad tým ani mak nečudujeme, bo vieme, že to všetko len Filberger robí a dôverne povedano, nad tým by sme sa čudovali, keby Filberger ináč robil! Filberger jednostajne vypisuje proti pánu Brestyenzskému. Nuž čo si on myslí, že v našom okrese dakto včlačo dá na to, čo on naškriabe? Poriadny človek na to len plávať môže! Veď my všetci veľmi dobre známe pána Brestyenzského a známe dobre aj Filbergera. Filberger už zaiste zabudol na to, ako nás prenasledoval a bez príčiny pokutami trýznil; my ale nezabudli sme na to, ako sa nám vyhrážal, že nás všetkých na vnivoč obráti, jestli s ním nebudeme držať. Proti všetkým prenasledovaniám a krivdám ale, aké sme znášať museli od Filbergera, bránil nás vždy pán Brestyenzský. On nás bránil pri každej príležitosti, on zastával našu svätú vieru a čo za nás ako ablegát robil, to bolo až na počudovanie. Darmo sa nám teda ponúka Filberger a darmo nám odporúča Lojza Rudnayho. My máme nášho pána Brestyenzského, za ktorého žijeme a mreme a ktorého si aj vyvolíme; keby len už čím skorej boly tie voľby.

Filberger má tú smelosť vychvalovať sa v jeho mungovskej muchotrávke, aký nám on bol dobrý slúžny. Bol veru! ale len židom a Pálffyho úradníkom. Aj s tým opováži sa vychvalovať Filberger, že keď našu vieru napadnú, ako ju on bude brániť. Veď keby na Filbergera sverili obranu našej viery, to by priam tak bolo ako keby capa spravili zahradníkom. Filberger je freimaurer, slobodný murár. Jeho meno čítal som v tom háрку, kde sú všetci freimaureri zapísaní. Teda vy pane Filberger ako osvedčený freimaurer chcete brániť katolícku cirkev a vieru? Vy ako freimaurer zúrite proti všetkému čo je ľudu svätého. Ako freimaurer búrate tróny kráľov a idete zničiť pápežstvo a vy sa opovážite vystatovať s tým, že budete brániť cirkev a náboženstvo? Kde ste podel váš rozum? Na všetko to, čo robí a píše o sebe Filberger, ja mám len tú jednu odpoveď: zachovaj Bože náš ľud od takých katolíkov ako je Filberger!

Občan.

Hanušovský notársky okres (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresťane».

Nasledujúce obce hanušovského notárskeho okresu: Hanušovce, Mafašovec, Gibely, Jazersko, Relov a Hági na radu ministra vnútra k staroveckému slúžnemu zadaly prosbu, v ktorej ho pýtajú, aby v záležitosti notárskeho bývania nové pojednávanie bolo zavedené. Odvolávajú sa na to, že by so starým, už mnoho po-

právky požadajúcim Gergelyovským kaštieľom v Hanušovciach nič nevyhrali, ba že by práve naopak, tak teraz ako aj pre budúcnosť veľkú farchu na seba vzaly keďby ten starý už porúchaný, tomuto cieľu niako nezodpovedný kaštieľ dokonale obnovil, so stajňami zapatriť, celý kaštieľ znovu zakryť, nové pece postaviť chcely, to by ich s kúpnuou cenou viac stálo ako 30 tisíc korun a okrem toho taký veľký dom takrečeno každý rok potrebuje daakého popravenia, čo veru tiež nemalé útraty požaduje.

Keď sa o tejto veci pojednávalo, vtedy nezachovali sa ani potrebné formality. Najprv by bolo treba bývalo vypísať súbeh na vystavenie nového notárskeho bývania, aby obce čisto videly, koľko by stál nový dom, potom by bolo treba bývalo určite ustáliť kúpnu cenu kaštiela, útraty opravy, útraty novej strechy a útraty vystavenia maštal a len tak uzavretie vyniesť. To všetko sa ale nestalo. Ufame, že dotyčné vrchnosti tak vybavia túto vec, aby tak terajší ako aj budúci záujem obci zachránený bol. Osobný záujem musí ustúpiť všeobecnému záujmu. Jestli by stoličné kruhy nevyslyšaly oprávnenú prosbu občanov, tí prinútení budú znovu sa obrátiť k ministrovi, kde — presvedčený som — prostredníctvom nášho ľudového ablegáta Beszkida tá vec aj k uspokojeniu a k dobrému ľudu vybavená bude.

Úprimný priateľ ľudu.

Richvald, Krištályfalu (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť tieto riadky v našom miľom «Kresťane».

K povzbudzeniu druhých za dobre uznávam udatuná, ako stojíme v našej, len 700 duší počítajúcej farnosti ohľadom podporovania katolíckej tlače a ohľadom vzdelávania sa. «Kresťan» chodí teraz ku nám v 41 výtiskoch, «Sv. Rodina» v 15, «Posol b. Srdeca» v 15, «Sv. Adalbert» v 7 a «Kráľovna sv. Ružena» v 9 výtiskoch. Spolok sv. Vojtecha má 25 a Katolícka Ľudová Jednota 87 údov. Popri kalendároch Jednoty viacerí zadovážili si aj kalendár sv. vojtešský. Behom jedného roku z knižnice Kat. Mládeneckého Spolku požičalo sa k čítaniu asi 200 knižočíek. Miestna organizácia Katolíckej Ľudovej Jednoty cez rok viac razy držala so všeliakými prednáškami spojené porady. Košíkársky naukobeh navštevuje teraz 26 chlapov a jeden gazda.

Neohrozený ľudák.

Z Liptova

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctihodný Pán Redaktor!

Ráďte prosím uverejniť tieto riadky v našom miľom «Kresťane».

Za primerané držím z našich krajov poslať nasledujúcu zprávu:

Drahota je u nás hrozná, daň vysoká, obecné prirážky väčšie ako štátne porcie. Čo to už len bude s nami? Takto bedákajú malí gazdovia. A vo všetkom majú pravdu. Ti štátni úradníci len raz sa ponosujú a hneď im platy povýšia. Gazdovia nemajú platu, len mozole. To je ich plat. Trpký a horký to chlebiček. O malých gazdov nemá sa kto obzreť, tým nemá kto porcie umenšovať. Liberáli sa starajú o svoje masné hrnce. Ludákov je v sneme málo, tí sú nie vstave divy a zázraky konaf. O obecné prirážky, ktoré sami notári s rychtármi namachľujú, mali by sa stoliční pán obzreť lebo gazdovia pod farchou tých obecných prirážiek veľmi a už i s kliatbou bedákajú. Nech sa po obciach dobre gazduje. mierne pije pri obecných prácach, menej hoduje pri odoberaní porcií, nech sa nenavštevujú krémy pri schádzaní s notármi, vôbec majú byť menšie prirážky, ba ani by hádam nesmeli byť. Veď naši starí, ba aj mladší otcovia nemali známosť o obecných prirážkach. To zapríčinili len terazšie novomódne hostinky istých pánov a podpánov. Bieda nám to tu vyžij. Jestli čím skorej nedostaneme pomoci, nevieme si čo počať!

S kresťanským pozdravom

Gazda.

Spišská Bela.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokocentný Pán Redaktor!

Pekne prosím, ráčte uverejniť týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kresťane».

Knieža Hohenlohe zo svojho loveckého revíru hotový je z prenájmu vypustiť mestu prislúchajúcich 900 jutár v Tatrách pre tú cudzozemskú spoľnosť, ktorá do prenájmu zamýšľa vziať kúpele Barlangliget, aby kúpeľní hostia i polovať mohli. Knieža to ale len pod tou podmienkou urobí, jestli mu mesto prepusti v Tatrách na Kupferschächten a Breitenfelde zo svojho chotára 880 jutár, za ktorú plochu podal by mestu svoj z 1400 jutár pozostávajúci majetok v Križovej Vsi s palenicou a so všetkými staviskami a doplatil ešte 100.000 korún.

S kresťansko-ludovým pozdravom

Bývalý Belančan.

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Rozmary a Žarty.

Opilec. Žena: Ty nešťastný človeče, zase z krémy prídeš?

Manžel: Čudná to vec! Či vždy mám tam sedieť?

*

U lekára. — Pán lekár, koniec mi je, myš som prežral — jajkal domyslený chorý.

— Nerobí to nič, zedzte teraz jednu mačku.

*

Ospanlivý cestovateľ. — Či ste pane mohol spať? — pýta sa hostinský svojho hosťa.

— Ja by som bol mohol, ale vaše ploštice, tie nemohly! — odpovedal cestovateľ.

*

Vo škole. Učiteľ: Janku, povedz mi, kedy sa najlepšie oberá ovocie?

Janko: Koď je susedov pes uviazaný.

*

Jaká má byť žena? Dobrá žena má byť podobná mlynu, ktorý večne pracuje, ale nemá byť podobná mlynu ktorý večne mele jazykom a hučí — pri ktorom je bieda vydržať.

Upozornenie. Viacráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, lebo hľa, my odporúčame a síce veľmi vrele jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý a nad toto ešte aj nie je sprostredkujúci, ale požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prostredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

Odkazy redakcie.

F. K. K. Soznam milodarov príde nepretržene od budúceho čísla.

B. H. V. Na urážky akých sa Vám ušlo, pomyslíte si: psi hlas neide do neba.

Sz. V. N. Zas napáda katolíkov! Hovorí, že zo psa nikdy nebude slanina ani z capa baranina. A to je aj pravda.

Kysučan. Pravý katolík má byť Jednotárom a čítať «Kresťana».

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárskeďy, lebo v celkosti alebo v častiach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 3. januára.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová kor. 23.20—24.10
» stolnobelohradská, nová... .. « 22.85—23.50
» peštianska, nová « 23.20—23.75
« banátska, nová... .. « 23.20—23.90
Jačmeň nový, prvotriedny « 18.80—19.20
Raž prvotriedna « 19.85—20.00
« druhotriedna « 19.40—19.75
Ovos prvotriedny « 19.40—19.80
« druhotriedny « 19.00—19.20
Kukurica « 16.80—17.10
Konopné sáme « 29.50—31.00
Datelinové sáme , červená datelina kor. 180.00—190.00
« « lucerna « 120.00—136.00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	18.00	17.60	17.20	16.80	16.40	16.00	15.50
č.		7	7½	8			
K.		15.00	14.40	9.80			

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné kor. 14.00—14.20
« hrubé... .. « 14.10—14.30
Fazula veľká biela « 26.00—28.00
Fazula strakavá « 34.00—34.50
Zemiaky (hornouhorské) biele «
« « ružové «
« « žlté «
Hrach lúpaný « 29.00—56.00
Hrach nelúpaný, čistý « 30.00—32.00
Šošovica čistá « 40.00—63.00
Proso « 18.00—20.20
Rasca (kmín) « 78.00—78.00
Mak « 106.00—125.00

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska ... kor. 152.00—153.00
Slanina mestská 4-kusová « 133.00—134.00
« « 3-kusová « 134.00—135.00

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

A vonatok indúlása Budapest k. p.-udvarról.

Ervényes 1911. november hó 8-tól.

A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.

Délrelejt				Délután				Délrelejt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve
1110	5 45	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	612	12 20	sz. v.	Arad, Tövis, M.-Sziget	839	5 10	v. v.	Berlin, Ruttká	323	12 10	sz. v.	Gödöllő
310	5 50	«	Hatvan	1008	12 20	«	Zágráb, Fiume, Eszék	645	5 20	tszsz.	Debrecen, Nagyvárad	1201	12 15	gy. v.	Sarajevó, Szabadka
22	9 20	«	Bicske	314	12 30	«	Hatvan	809	5 30	sz. v.	Hatvan	611	12 30	sz. v.	Bukarest, Arad
802	6 25	gy. v.	Ruttká, Poprád-Felka	10	12 35	«	Szombathely, Wien	1905	5 30	«	Bród, Eszék, Pécs	919	12 45	«	Kunszentmiklós-Tass
8	6 40	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	914	12 50	«	Ujvidék, Sarajevó	609	5 45	«	Brassó, Arad	301	12 50	gy. v.	Berlin, Ruttká
1502	6 45	sz. v.	Kassa, Csorba	1504	1 20	gy. v.	Kassa, Poprád-Felka	909	5 45	«	Sofia, Bród, Belgrád	903	1 00	«	Konstantinápoly
1506	6 55	sz. v.	Kassa Csorba	316	1 35	sz. v.	Gödöllő	401	5 55	«	Torbágy	401	1 05	«	Sátorajauhely
1002	7 00	gy. v.	Fiume, Torino, Róma	1304	1 40	gy. v.	Fehring, Graz	818	6 00	«	Pécel	7	1 10	sz. v.	Wien, Sopron
602	7 05	«	Pécs, Vinkovce	604	2 00	«	Arad, Bukarest	17	6 05	«	Komárom	601	1 25	gy. v.	Bukar-st, Arad
906	7 10	«	Arad, Brassó	4	2 05	«	Wien, Páris	1707	6 15	«	Stanisla, M.-Sziget	1	1 30	«	London, Páris, Wien
402	7 20	«	Belgrád, Sofia, Sarajevó	404	2 15	«	S.-aljuh., Lemberg, Kassa	11	6 25	«	Wien	1901	1 40	«	Eszék, Pécs
1302	7 25	«	Stryj, Lemberg,	916	2 20	sz. v.	Kiskörös	407	6 30	«	Lemberg, Kassa, M.-Sziget	1301	2 10	«	Graz, Fehring
812	7 30	sz. v.	Máramarossziget	318	2 20	«	Hatvan	1007	6 50	«	Fiume	325	2 15	sz. v.	Hatvan
908	7 45	«	Fehring, Graz, Triest	320	2 30	«	Pécel	315	6 50	«	Gödöllő	1501	2 30	gy. v.	Lemberg, Kassa
608	8 00	«	Gödöllő	512	2 40	«	Bicske	1505	7 00	«	Csorba, Kassa	327	4 20	sz. v.	Pécel
406	8 10	«	Belgrád, Sofia, Vinkovce	1202	2 45	gy. v.	Szolnok	1305	7 10	«	Graz, Fehring	329	5 25	«	Gödöllő
508	8 20	«	Arad, Brassó	1902	2 55	«	Szabadka, Sarajevó	609	7 20	«	Brassó, Kolozsvár	15	6 25	«	Győr
1906	8 25	«	Munkács, Lawoone	304	3 00	«	Tapolca, Eszék	911	7 25	«	Sarajevó, India	3	6 35	gy. v.	Wien, Graz
306	8 35	«	Kolozsvár, Brassó	904	3 20	«	Ruttká, Berlin	817	7 30	«	Gödöllő	507	6 40	sz. v.	Brassó, Debrecen
1706	8 55	«	Tapolca, Eszék, Bród	1022	3 30	v. v.	Zombor, Belgr., Konstantin.	819	7 40	«	Hatvan	421	6 55	v. v.	Szerencs
2	9 20	gy. v.	Ruttká, Berlin	18	4 25	sz. v.	Paks	21	7 45	«	Bicske	907	7 20	sz. v.	Sofia, Belgrád, Dalia
24	11 55	sz. v.	M.-Sziget, Stanisla	606	5 00	gy. v.	Komárom	1008	8 00	gy. v.	Róma, Triest, Fiume	607	7 25	«	Bukarest, Arad
			Wien, Sopron	410	5 10	sz. v.	Gödöllő	1509	8 15	sz. v.	Csorba, Kassa	305	7 35	«	Berlin, Ruttká
			Bicske	6	5 15	sz. v.	Arad, Tövis	1021	8 20	v. v.	Paks	25	7 45	«	Bicske
				324	5 20	sz. v.	Miskolc	515	8 35	sz. v.	Bukarest, Kolozsvár	405	8 00	«	Lavone, Máramarossziget
				6	5 25	sz. v.	Győr, Sopron, Szombathely,	821	8 45	«	Hatvan	1009	8 05	«	Fiume, Bród, Pécs
				514)	5 40	«	Gödöllő	13	9 20	«	Győr	1705	8 20	«	Stanisla, M.-Sziget
				308	5 55	«	Nagykátá, Szolnok	807	9 25	«	Berlin, Ruttká	9	8 45	«	Wien, Graz
				1004	6 15	gy. v.	Ruttká, Berlin	1005)	9 35	gy. v.	Fiume, Tapolca	1507	8 50	«	Csorba, Kassa
				510	6 15	sz. v.	Zágráb, Fiume, Róma, Nápoly	913	9 55	sz. v.	Szabadka	27	9 00	«	Bicske
				328	6 25	«	Kolozsvár, Brassó	5	10 05	gy. v.	Bruck-K., Szombat-	331	9 10	«	Pécel
				328	6 40	«	Pécel	409	10 20	sz. v.	hely, Sopron	303	9 20	gy. v.	Berlin, Ruttká
				918	6 45	«	Hatvan	28	10 45	«	Miskolc	29	9 28	sz. v.	Triest, Székesfehérvár
				516)	6 55	«	Kunszentmiklós-Tass	605	11 25	gy. v.	Bicske	1001	9 35	gy. v.	Róma, Fiume, Pécs
				28	7 00	«	Nagykátá, Szolnok				603	9 35	«	Brassó, Arad, Stanisla	
				1708	7 10	«	Bicske				915	9 45	sz. v.	Kiskörös	
				16	7 20	«	M.-Sziget, Stanisla				408	9 55	gy. v.	Lemberg, M.-Sziget	
				832	7 35	«	Győr, Triest				905	10 00	«	Sofia, Sarajevó	
				1006)	7 40	gy. v.	Hatvan				1303	10 10	«	Graz, Triest	
				1508	8 00	sz. v.	Zágráb, Fiume				333	10 25	sz. v.	Gödöllő	
				910	8 00	«	Kassa, Csorba				517	10 35	«	Nagykátá	
				1908	8 25	«	India, Sarajevó				1503	10 50	gy. v.	Csorba, Kassa	
				334	8 40	«	Pécs, Bród				1907	10 55	sz. v.	Vinkovce, Pécs, Tapolca	
				518)	9 05	«	Gödöllő								
				1306	9 15	«	Szolnok								
				610	9 30	«	Győr, Graz								
				1510	10 00	«	Arad, Brassó								
				836	10 05	«	Kassa, Csorba								
				912	10 10	«	Pécel								
				1010	10 25	«	Bród, Belgrád, Sofia								
				408	10 25	«	Fiume, Nápoly								
				12	10 50	«	Kassa, Lemberg								
				838	11 10	v. v.	Szombathely, Wien								
				614	11 25	sz. v.	Ruttká, Berlin								
				422	11 35	v. v.	Arad, Debrecen								
							Kassa, Szerencs								

1) Nagykátától Szolnokig csak szombaton közlekedik.
 2) Csak február 15-től közlekedik.
 3) Csak szombaton közlekedik.

1) Fiumeről Adony-Pusztaszabolcsig csak február 15-től közlekedik.
 2) Csak hétfőn közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délrelejt.

511)	4 40	sz. v.	Tapiósfly-Tapiósa
513	5 00	«	Nagykátá
311	5 50	«	Gödöllő
917	6 17	«	Kunszentmiklós-Tass

Šporkassa v Popráde

základný kapitál 240000 korún,
rezervná základina 125000 korún.
vklady 2.650.000 korun. Prijíma
vklady a dáva od nich

4% čistých interessov.

Všimnite si

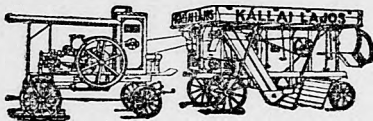
pri kúpe všeliakých v domácnosti potrebných predmetov a darov každého druhu hlavný môj cenník so 4000 vyobrazeniami, ktorý na žiadosť každému posiela zdarma a franko každodenne, cis. a kráľ. dom vyzovný

HANNS KONRAD
Brüx, čís. 2850. (Čechy).

Oznamy prijíma administracia

„Kreštan“

Budapest,
Szentkirályi-u. 28.

Známo je vôbec,

že len

LUDVIKA KÁLLAI-ho

motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28,

pri úplnej záruke líruje najchýrnejšie motor-miatiace stroje. Po celej krajine poctvalne známym najlepším a najjednoduchším, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30.

38, 42 K. — **Hotové postele.** Z červeného čínovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vôle. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 135.** pri Pilsen (Čechy).

Najlepší český pramen k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.: pri ma polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.: 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.: 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K: biele ľahové 10 K: naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. Pri objednaní 5 kg. franko.

Hotové postele

z hustej tkany červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K: jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 Spodné periny z pevného vrázkovaného grádú 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedná návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Najlacnejšie malé kukučkové hodiny 6.80 K

4598. číslo. V škrýnke veľkolepe rezanej s číslicami a s rúčkami z kosti, bijú pol a celé hodiny 82 cm. vysoké, dokonale vystrojené, s pondusami z pozláte nej bronze, pr sne vyprobované so škótskym strojom len 6.80 K. 4599. číslo. Tieže s ozdobou vtáka 7.50, s. o. 9.80 K. So skvostne rezaným vonkajšom, s hlavou jeleňa a s veвериčkou ozdobené 1.50 K

14.50 K. Dla hlavného cenníka. Pri každých hodinách 3 ročná záruka na písme. Riziko vytvorené. Záměna povolená alebo návrat peňazi. Zasiela s poštovou dybierkou alebo pri poprednom doposlani peňazi, známý veľkého vývozu schopný obvod

HANNS KONRAD cis. a kráľ. dvorný zasielca Brüx, číslo 2829. (Čechy)
Bohate ozdobený hlavný cenník so 4000 obrazmi na žiadosť posiela sa každému zdarma a franko.

Verte

že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!

za 6 korún franko posiela 3 veľké alebo 6 stredných flašiek

„KOSMOS“— LABORATORIUM, Győr, Baross-ut.

Od desat'ročia

upotrebuje sa s mimoriadnym úspechom nie z vnútra, lež zvonku proti lámke a pakostnici

KRIEGER-a

REPARATOR
Prevyšuje všetky iné lieky proti klaníu, lúpaníu, boleniu drieka a kosti atd. Cena malej flašky 1 K, veľkej flašky 2 kor. K dostaniu v každej lekárni. — Poštou každodenne rozposiela Krieger lekárne Budapest, Kalvin-tér

Kto nevie

aký dar kúpiť ma svojim známym a príbuzným ku sviatku, k meninám a na Vianoce, nech prehliadne môj hlavný cenník s vyše 4000 vyobrazeniami, v ktorom každý na de zovpovedné si predmety a ktorý každému posiela na žiadosť zdarma a franko

cis a kráľ. dvorný zasielca
HANNS KONRAD
Brüx, číslo 2846 (Čechy).

Viac ako 4000

vyobrazenia

potrebných článkov, a každého druhu predmetov k darovaniu, obsahuje môj najnovší hlav. cenník, ktorý na žiadosť každému posiela

zadarmo

cis. a kráľ. dvorný zasielca
Hanns Konrad
Brüx číslo 2848. (Čechy).

Usožne a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osuhu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbavia sa všetkých starostí parcellovania 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len la né uhodnovenie notárske. Ústav požičku vypovedaf nemôže.

Tlačou Stephaneuma uč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.